

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

LXIII. An virtus moralis sit durabilior scientia?

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

Object.

Solutio.

sunt prudentiæ formaliter & essentialiter. Aristoteles loquitur propriè. Plato impro-
 priè. Propriè enim virtutes morales sunt *με-
 τὰ φρονήσεως*, id est, conjunctæ cum prudentia,
 & participes prudentiæ. At, inquis, separata
 sunt virtutes moris à virtute intellectus. Re-
 spon. Virtus moralis & prudentia intellectu-
 ne quidem separantur, sed actu simul semper
 reperiuntur. Cum enim virtus moralis recta
 ratione, (à qua dirigitur) utatur, recta autem
 ratio à *φρονήσῃ* pendeat, prudentiam morales
 virtutes omnes comitari necesse est, ita ut
 qui prudentiam comparârit, ille idem omnes
 virtutes Ethicas habeat. Loquimur autem de
 virtute *νεκρά* seu acquisita. Nam naturalem
 prudentiam & naturalem virtutem Ethicam
 actu separari posse, non negatur, cum in pue-
 ris liberalitatis semina prius sese exerant,
 quàm prudentiæ,

LXIII.

An virtus Moralis sit durabilior Scientia?

Distinguitur.

VIRTUTES morales & actiones ex his ef-
 se stabiliores sciētia, ait Aristoteles lib. 1.
 Ethicorum. Sed hoc *εἰς τὴν* intelligen-
 dum, nempe quod attinet ad exercitiū & re-
 cordationem. Primum enim non datur no-
 bis ita continuum exercitium speculationis
 in scien-

in scientia, ut operationis secundum virtutes
 Ethicas. 1. Continud enim occurrunt nobis
 ea in quibus convenienter virtuti est agen-
 dum: ut contractus, in quibus requiritur
ἐπιείκεια Justitiæ: congressus hominum, in qui-
 bus indigemus operatione affabilitatis & ve-
 racitatis: cibus & potus, in quo opus est actu
 temperantiæ. Necessè est igitur virtutis ha-
 bitum consuetudine & exercitatione in no-
 bis magis confirmari, quàm habitum scienti-
 æ & artis (is non ita frequenter, ut virtutes,
 in actum suum erumpit.) 2. Deinde licet ho-
 mo scientiæ obliviscatur, ut mathematicus
 suarum demonstrationum, dum studium re-
 mittit: non tamen obliviscitur virtutis mo-
 ralis: quia virtute præditus continud exerce-
 tur & occupatur in ea, & virtus moralis præ-
 cipud consistit in inclinatione appetitus, quæ
 oblivione non tollitur. Scientia verò est fir-
 mior & stabiliior, quod ad objectum & assen-
 sionem. Virtus enim versatur circa actiones
 humanas, quæ multum recipiunt varietatis.
 At scientia versatur in necessariis, seu in iis,
 quæ non contingit se aliter habere: & per de-
 monstraciones in qualibet scientia firmissi-
 mus paratur assensus. Verùm occinat aliquis: Objectu
 posse inventiri, qui degens solus totus sit in
 contemplationibus & scientiis, ideoq; faci-
 lius virtutem obliviscatur, aut iis citius careat,
 Z s quàm

Solut.

quàm scientias oblivio deleat, obliteretve. Itaq; non semper esse verum, quod Aristoteles ait: Scientias faciliùs oblivioni tradi quàm virtutes. Respon. Aristotelem intelligendum non de eo, quod rarò fit, sed de communi hominum conditione, seu de eo quod plerumq; fit. Quæ rarò accidunt, de iis non potest haberi scientia. Nec ad naturam hominis, qui animal *πολιτικὸν* esse debet, tales mores congruunt, ut quis in solitudine ita degat, ut ferè nihil agat τῶν πολιτικῶν, sed totus in contemplando versetur.

LXIII.

An omnis virtus moralis consistat in medio, quoad nos?

Affirmatur ferè.

Medium
in virtute
μεσότης
ἐν πλετῆ
ferè acci-
piendum
est.

MEDIUM duplex est: Rei, seu secundum rem, & Quo ad nos. Medium secundum rem est, quod æqualiter distat ab utroq; extremorum. Estq; secundum proportionem arithmeticam: & apud omnes idem. Sic 6. est medium inter 2. & 10. quia senarius tantum excedit unum extremorum (binarium) quantum exceditur ab altero (denario.) Medium quo ad nos est quod nobis nec excedit, nec exceditur seu deficit. Estq; secundum geometricam proportionem, in quo non servatur æqualis distantia ab utroq; extremorum, sed æqua-